

Prodavačice iz našeg kraja

Sarita Bradaš

Kada se, kao ovih dana, naš socijalni prostor sužava, a socijalni kontakti su ograničeni na susrete sa prodavačicama, postajemo prijemčljivije na ono što obično ne primećujemo: njihova lica i glasove. Umorna lica i umorne glasove. Da, vidimo umor na njihovim licima jer nemaju zaštitne maske. Vlada nije obavezala poslodavce već im je preporučila da obezbede zaštitnu opremu zaposlenima. U praksi, iako poslodavci imaju obaveze prema Zakonu o bezbednosti i zdravlju na radu, nema kontrole, pa je sve ostavljeno dobroj volji i mogućnosti poslodavaca da nabave zaštitnu opremu i sredstva za dezinfekciju.

Kada istekne radno vreme u drugoj smeni, žuriće na poslednji autobus i ako imaju „sreću“ ući će u prepun, jer je javni saobraćaj redukovano. Bez maske i bez sigurnog odstojanja od sapatnika. Redukovati linije javnog saobraćaja kako biste ljude onemogućili da ga koriste bez obezbeđivanja alternativnog prevoza u situaciji epidemije, pokazuje odsustvo odgovornosti i krajnju nebrigu za zdravlje onih koje rade u teškim uslovima i za zaradu koja je milijama daleko od pristojne.

Pre ili nakon posla, kod kuće ih čeka još jedna smena: žene u Srbiji, u proseku četiri i po sata provode u neplaćenim poslovima - u kuvanju, čišćenju, brizi o deci i starijim članovima porodice. Tako je u „normalnom“ stanju. U vanrednom, pranje i čišćenje zahtevaju više vremena i sredstava. Ako su imale pomoć baka i deka u čuvanju dece na to više ne mogu da računaju. Njihova deca ostaju sama (zatvoreni su vrtići i škole) jer ne postoji obaveza poslodavaca da omoguće jednom od roditelja ostanak kod kuće. Samo preporuka.

U uslužnim i trgovačkim zanimanjima u Srbiji radi dve trećine žena. Svaka četvrta radi na određeno. Tačan broj onih koje rade na crno ne znamo. Zarade u sektoru trgovine su najniže, više od polovine žena zaposlenih u ovom sektoru prima veoma niske zarade (niže od 2/3 medijane zarade¹). To su podaci za „normalno“ stanje.

Neizvesnost je danas mnogo veća. Uz svakodnevnu strepnju i brigu kako preživeti sa malom platom prodavačice iz našeg kraja na posao dolaze i odlaze sa novim strahovima i neizgovorenim pitanjima: šta ako se zarazim, hoću li dobiti otkaz? od čega ćemo živeti ako ostanem bez plate? šta ako zarazim nekog od mojih ukućana? kako da pomognem starim roditeljima? šta rade moja deca sama u kući?

Mi koje imamo privilegiju da radimo od kuće, danas imamo obavezu da glasnije nego ikad progovorimo u ime desetina i stotina hiljada onih koje su nevidljive i koje neodgovornost države i poslodavaca ugrožava. I da istrajemo u tome dok im ne zaparamo uši.

¹ Medijana zarade se određuje tako da se sve zarade poredaju po veličini od najmanjih do najvećih, a medijana je vrednost koja se nalazi u sredini. Medijana zarade u Srbiji znatno je niža od prosečne zarade, pa je u decembru 2019. medijana zarade iznosila 44.530 dinara, a prosečna zarada 59.772 dinara.